HUDBA NA HRADE | MUZYKA NA ZAMKU

ŠALMAJ

Je jazýčkovým aerofónom. Podobne ako v prípade gájd zvuk vzniká chvením tenkého jazýčka vyrezaného v tenkej trstinovej trubičke. Ten je vsunutý do drevenej trubice kónického tvaru a vrtania, na ktorej je 6 – 10 hmatových otvorov. Jazýček je chránený nasunutou drevenou dutou trubicou, ktorú si hráč prikladá k perám a tak neprichádza do priameho kontaktu s jazýčkom.

Šalmaj je historický dvojplátkový dychový nástroj. Je predchodcom hoboja a anglického rohu. V minulosti prevládal v mnohých tradičných hudobných kultúrach a doteraz je súčasťou ľud. hudby v Španielsku.

Po vzore Saracénov boli šalmaje v dobe po krížových výpravách využívané v európskych vojenských kapelách. Po zdokonalení nástroja na začiatku 16. st. bol tento nástroj spolu s pozaunami a ďalšími dychovými nástrojmi často využívaný mestskými kapelami a trubačmi nielen pre svetský, ale i pre chrámový hudbu.

SZAŁAMAJA

Jest aerofonem języczkowym. Podobnie jak w dudach dźwięk powstaje na skutek drżenia cienkiego języczka wyciętego w cienkiej trzcinowej rurce. Jest on wsunięty do drewnianej rury mającej koniczny kształt i kanał, która ma 6 - 10 otworów palcowych. Języczek jest osłonięty drewnianą rurką, którą grający przykłada do ust, dlatego nie ma bezpośredniego kontaktu z języczkiem.

Szałamaja jest historycznym instrumentem dętym z podwójnym stroikiem. Jest przodkiem oboju i rożku angielskiego. W przeszłości przeważała w wielu tradycyjnych kulturach muzycznych, a do dziś jest obecna w hiszpańskiej muzyce ludowej.

Za wzorem Saracenów po okresie wypraw krzyżowych szałamaje były w użyciu w kapelach wojskowych w całej Europie. W XVI wieku instrument doczekał się udoskonalenia i razem z puzonami i innymi instrumentami dętymi był używany przez orkiestry miejskie i trębaczy, nie tylko w muzyce świeckiej, lecz również sakralnej.

PÍŠŤALA

Je hranovým aerofónom, používaným v európskej hudbe už stovky rokov. Poskytuje možnosti využitia diatonickej i chromatickej škály. Bola vyrábaná z tvrdého dreva. Najviac používaná píšťala mala 6 hmatových otvorov, avšak z hudobnej ikonografie poznáme píšťaly, ktoré mali od 3 do 10-tich tónových hmatových otvorov.

FLET

Jest aerofonem wargowym używanym w europejskiej muzyce od setek lat. Umożliwia wykorzystanie skali diatonicznej i chromatycznej. Była wytwarzany z twardego drewna. Najpopularniejsze były flety 6-otworowe, jednak z ikonografii muzycznej znamy też takie, które miały od 3 do 10 otworów palcowych.

CITARA

Je brnkacím chordofónom. Má plochý korpus bez krku, v tvare podobnom k obdĺžniku s jednou kónicky sa zužujúcou stranou. Má niekoľko melodických strún uložených na hmatníku s pražcami, kde je možné hrať chromaticky. Ostatné voľné struny sú doprovodné, ladené (k melodickým strunám) do oktávy, kvarty, alebo kvinty.

Zaujímavosťou citary szeghedského typu je to, že rezonančná skriňa korpusu nemá spodnú časť – dno. Citara sa kladie na stôl, ktorý sa stáva súčasťou rezonančnej skrine a prenáša pomocou vrchnej dosky stola rezonanciu až na nohy stola a drevenú podlahu. Preto má tento typ napriek pomerne malým rozmerom silný zvuk.

CYTRA

Jest chordofonem szarpanym. Ma płaski korpus pozbawiony gryfu w kształcie trapezu, z jedną stożkowo zwężającą się struną. Ma kilka strun melodycznych ułożonych na podstrunnicy z progami, co umożliwia grę chromatyczną. Pozostałe luźne struny mają funkcję towarzyszącą, są strojone (w stosunku do strun melodycznych) do oktawy.

Ciekawostką cytry typu segedyńskiego jest brak dna w pudle rezonansowym. Instrument kładzie się na stole, który staje się częścią pudła rezonansowego i za pomocą blatu stołu przenosi rezonancję na nogi mebla oraz drewnianą podłogę. Dlatego pomimo stosunkowo niewielkich rozmiarów ma mocny dźwięk.

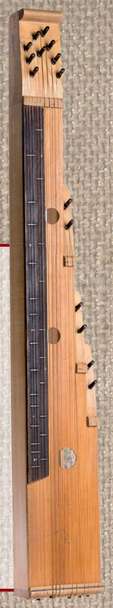

KANKLE

Kankle sú Brnkacím chordofónom. Dnes tento nástroj patrí do pobaltskej nástrojovej proveniencie. V Lotyšsku zvaný „kokles", Estónsku „kannel", Fínsku „Kantele" a v Rusku „gusli". Pod týmto názvom (gusli) je známy v celom Slovanskom svete. V Karpatoch aj ako „lira".

Samostatne voľne naladené struny nástroja sú napnuté nad rezonančnou doskou korpusu. Hrá sa na ňom buď voľným vybrnkávaním, alebo ešte častejšie úderom na všetky struny naraz jednou rukou, pričom prsty druhej ruky (ktorá nástroj zároveň aj drží) tlmia tie struny, ktoré nechce hráč rozoznievať. Hrá teda harmonický a rytmický doprovod k spevu.

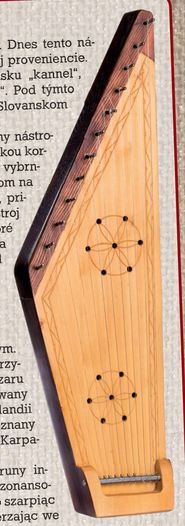

KANKLE (GUSLE)

Kankle są chordofonem szarpanym. Obecnie instrumentowi temu przypisuje się pochodzenie z obszaru nadbałtyckiego. W Łotwie nazywany kokles, w Estonii kannel, w Finlandii kantele, w Rosji gusli. Jako gusli znany w całym świecie słowiańskim. W Karpatach nazywany także lirą.

Pojedyncze luźno strojone struny instrumentu są napięte nad płytą rezonansową korpusu. Gra się na nim luźno szarpiąc struny lub - nawet częściej - uderzając we wszystkie struny naraz jedną ręką, podczas gdy palce drugiej ręki (która przytrzymuje instrument) tłumią dźwięki wydawane przez te struny, z których grający nie chce wydobywać dźwięku. Stanowi akompaniament harmoniczny i rytmiczny dla wokalu.

OKARÍNA

Okarína je starobylým hudobným nástrojom a nájdeme ho azda vo všetkých hudobných kultúrach sveta. Svoje zastúpenie má aj v Karpatskom inštrumentári, funguje na princípe hranového aerofónu (teda píšťaly), avšak oproti väčšine hranových nástrojov používaných u nás je to hranový nástroj s uzavretým koncom. Dodnes okarínu poznáme najmä vďaka výrobe hrnčiarov, ktorí ju vyrábajú z hliny popri iných hrnčiarskych produktoch. Tradične sa však vyrábala aj z dreva, kedy sa rozpolil vhodný kus koreňa, z vnútra sa vyhlbil otvor na oboch oddelených častiach a tie sa následne znovu spojili - zlepili (glejom).

Zaujímavým typom okaríny je okarína z rohoviny, kedy sa do širšej časti opracovaného rohu vyreže hrana a táto vrchná (širšia) časť rohu sa utesní kusom dreva tak, aby bolo možné fúkať na hranu. Tento typ okaríny bol mimoriadne obľúbený v stredovekej hudbe (ako gemshorn) a okrem ľudových hudobníkov na ňom hrávali hudci, igrici, trubadúri, jokulátori.

Okaríny sa líšia svojim tvarom, veľkosťou, počtom hmatových otvorov, ladením, materiálmi a používaním, čo svedčí o ich individuálnom využívaní v inštrumentálnej hudbe. Nájdeme ich v rôznych častiach sveta, vrátane Karpát.

OKARYNA

Okaryna to starodawny instrument muzyczny obecny chyba we wszystkich kulturach muzycznych świata. Występuje również w grupie instrumentów karpackich. Działa na zasadzie na aerofonu wargowego (czyli fletu), ale w porównaniu z większością aerofonów wargowych używanych na naszym obszarze jest to instrument o zamkniętym końcu. Okaryna jest znana do dziś głównie dzięki garncarzom, którzy ją wytwarzają z gliny obok innych wyrobów garncarskich. Tradycyjnie była wytwarzana również z drewna - po przepołowieniu odpowiedniego kawałka korzenia, wyżłobieniu otworu w obu częściach, ich złączeniu, należało skleić oba elementy klejem organicznym.

Ciekawym typem okaryny jest okaryna z rogu. W szerszej części opracowanego rogu wycina się krawędź, a następnie górną (szerszą) część rogu uszczelnia się kawałkiem drewna, tak żeby można było dmuchać w krawędź. Ten typ okaryny był nadzwyczaj popularny w muzyce średniowiecznej (jako gemshorn), poza muzykami ludowymi grywali na nim także rybałci, igrcy, trubadurzy, jokulatorzy.

Okaryny różnią się kształtem, wielkością, liczbą otworów palcowych, strojeniem, materiałem i sposobem używania, co świadczy o ich indywidualnym wykorzystaniu w muzyce instrumentalnej. Można je znaleźć w różnych częściach świata, w tym także w Karpatach.

PSALTER

Je sláčikovým chordofónom. Je hudobným nástrojom, s ktorým sa v rôznych podobách stretávame v dlhej histórii, v každom prípade od stredoveku. Často nesprávne zamieňaný s nástrojom „Psaltérium", ktoré je len jeho vzdialeným príbuzným.

Má voľné struny v rôznom počte, pričom každá struna má vlastné samostatné ladenie. Sú upevnené nad rezonančnou skriňou tak, že sú vložené do zárezov napínacích kolíkov. Rozoznieva sa jednoduchým sláčikom. Psaltery môžu byť plne chromatické, pričom celé tóny sú na jednej a poltóny na druhej strane nástroja, ktorý sa vďaka trojuholníkovému tvaru dobre drží voľne na predlaktí ruky.

Ma luźne struny różnej liczby, z których każda ma własne strojenie. Są one zamocowane nad pudłem rezonansowym, rozpięte w nacięciach kołków do naciągania. Gra się na nim za pomocą prostego smyczka. Psaltery mogą być w pełni chromatyczne, przy czym pełne tony znajdują się po jednej, a półtony po drugiej stronie instrumentu, który ze względu na trójkątny kształt trzyma się luźno na przedramieniu.

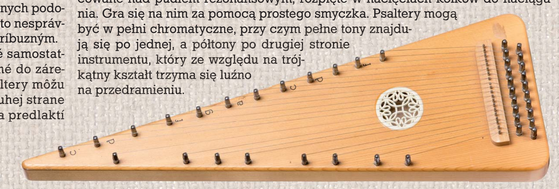

PSALTER

Jest chordofonem smyczkowym. Jest to instrument pod różnymi postaciami spotykany już od średniowiecza. Często mylony z psalterium, z którym jest dalece spokrewniony.

LUTNA

LUTNA - patrí k najstarším brnkacím chordofónom. Obľúbená bola v 16. a 18. storočí. Charakteristickým znakom bola jej zalomená hlavica na krku. Jej struny sú vedené dvojmo. Lutna má rezonančnú skriňu tvaru polovice dyne s pripojeným krkom, na ktorom je hmatník. V hornej časti krku sú upevnené kolíky na napínanie strún. Druhým koncom sú struny upevnené v strunníku - kobylke nástroja. Má veľmi charakteristický a ľúbivý, trochu orientálny zvuk.

LUTNIA

Lutnia zalicza się do najstarszych chordofonów szarpanych. Największą popularnością cieszyła się w XVI i XVIII wieku. Jej cechą charakterystyczną było załamanie główki umieszczonej na szyjce pod kątem prostym. Ma podwójne struny. Pudło rezonansowe lutni kształtem przypomina połówkę dyni, z szyjką, na której znajduje się podstrunnica. W górnej części szyjki umieszczone są kołki do naciągania strun. Drugim końcem struny są zamocowane w mostku. Ma bardzo charakterystyczny, przyjemny, nieco orientalny dźwięk.

GAJDY

Sú jazýčkovým aerofónom. Sú najzložitejším jazýčkovým vzduchozvučným nástrojom Karpát. Ich zložitosť spočíva jednak v ich konštrukcii, pre ktorú je charakteristické spájanie tónotvorných zariadení (píšťal) s koženým mechom (vakom), kombinácia viacerých materiálov (drevo, koža, trstina, kov), predovšetkým však v zladení všetkých komponentov gájd do jedného zvukového a tónového celku.

Zvuk gájd vzniká rozkmitaním jazýčkov – piskorov, ktoré sú vsadené v drevených trubiciach (píšťalách), na ich koncoch sú rezonátory vyrobené z rohov alebo plechu. Tzv. „píšťaly" sú buď s dierkami a slúžia na hranie melódie (zmenu výšky tónov), alebo sú bez dierok a hrajú teda len jeden tón (tzv. burdón). Od kombinácie píšťal s dierkami a píšťal burdónu rozoznávame viacero typov gájd.

Dvojhlasné gajdy dostali pomenovanie podľa toho, že majú jednu burdónovú píšťalu a jednu jednoduchú melodickú píšťalu. Hraním teda znejú naraz dva tóny – dva hlasy.

Okrem Karpát sa gajdy vyskytovali (a dodnes vyskytujú) v celej európskej hudobnej kultúre. Nájdeme ich však aj mimo Európy, napokon ich domovom je Ázia. Na území dnešného Slovenska ich bezpečne môžeme identifikovať v hudobnom inštrumentári už od 14. storočia. Okrem ľudovej hudby boli veľmi obľúbené aj na šľachtických či dokonca kráľovských dvoroch, tvorili neodmysliteľnú súčasť inštrumentára stredovekých hudobníkov (hudcov, igricov, trubadúrov, jokulátorov).

V ľudovej hudbe Karpát majú svoje nezastupiteľné miesto dodnes (Poľsko, Ukrajina, Rumunsko). Napriek tomu, že sa na Slovensku v minulosti tešili obrovskej obľube a bez gájd sa nezaobišla žiadna tancovačka, svadba či obrad, pod vplyvom prieniku nových nástrojov, koncom 19. storočia a v 20. storočí takmer úplne vymizli. Vďaka zanietencom a hudobníkom sa v posledných rokoch však znova môžeme tešiť z ich objavovania a znovuoživovania.

DUDY

Dudy są aerofonem języczkowym. Jest to najbardziej skomplikowany instrument należący do tej grupy w Karpatach. Ich złożoność wynika z konstrukcji, która cechuje się połączeniem mechanizmów tonotwórczych (piszczałek) ze skórzanym workiem, połączenia różnych materiałów (drewno, skóra, trzcina, metal), przede wszystkim jednak połączenia wszystkich elementów instrumentu tak, by wydawał harmonijny dźwięk i ton.

Dźwięk powstaje przy wzbudzeniu stroików - trestek, które znajdują się w drewnianych rurkach (piszczałkach) zakończonych kielichami rezonansowymi wykonanymi z rogu lub blachy. Tzw. piszczałki mogą mieć otwory i są to piszczałki melodyczne (zmiana wysokości tonów) lub być pozbawione otworów i wygrywać jeden stały dźwięk (tzw. burdon). W zależności od kombinacji piszczałek melodycznych i burdonowych wyróżnia się kilka typów dud.

Określenie **dudy dwugłosowe** wynika z tego, że mają jedną piszczałkę burdonową i jedną prostą melodyczną. Podczas gry słychać jednocześnie dwa dźwięki – dwa głosy.

Poza obszarem Karpat dudy występowały (i występują współcześnie) w całej europejskiej kulturze muzycznej. Można je spotkać także poza Europą, a ich ojczyzną jest Azja. Na obszarze dzisiejszej Słowacji niewątpliwie pojawiają się w instrumentarium muzycznym już od XIV wieku. Poza muzyką ludową były bardzo popularne również na dworach szlacheckich czy nawet królewskich i stanowiły nieodłączny instrument średniowiecznych muzyków (rybałtów, igrców, trubadurów, jokulatorów).

W muzyce ludowej Karpat do dziś zajmują niezwykle ważne miejsce (Polska, Ukraina, Rumunia). Choć w Słowacji cieszyły się niegdyś ogromną popularnością i żadna potańcówka, wesele czy inna uroczystość nie mogła się bez nich obejść, pod koniec XIX i w XX wieku niemal całkowicie zniknęły. Dzięki entuzjastom i muzykom w ostatnich latach instrument ten jest na nowo odkrywany i przywracany do życia.

BUBON S ROĽNIČKAMI

Jednohlavový bubon je tradičným membranofónom. Zvyčajne je potiahnutý kožou z kozy (capa), vo vnútri rámu môže byť aj drevený kríž slúžiaci na držanie bubna jednou rukou. Na blane/ membráne sa hrá rukou alebo drevenou paličkou. Má široké zvukové spektrum a bol veľmi obľúbeným doprovodným rytmickým nástrojom vo všetkých hudobných obdobiach.

Roľničky krahulce sú tradičným idiofónom Jedná sa o druh zvončeka vyrobeného z plechu alebo liatiny, guľovitého tvaru, vo vnútri kovová guľička ktorá pri pohybe naráža na telo guľového zvončeka. Jedná sa o tzv. roľničky, ktoré sa pripevňovali koňom, dravcom alebo iným zvieratám ako zvuková identifikácia. Používali sa však aj pri obradoch a rituáloch, samostatne alebo ako súčasť iných kombinovaných idiofónov. Zvýrazňovali rytmus.

BĘBEN Z BUBIEŃCAMI

Bęben jednogłowy jest tradycyjnym membranofonem. Membrana zwyczajowo była wykonana ze skóry kozy (capa); wewnątrz obręczy może się znajdować drewniany krzyż umożliwiający trzymanie bębna jedną ręką. Gra się na nim ręką lub dwustronną drewnianą pałeczką. Ma szerokie spektrum dźwiękowe, dzięki czemu jest popularnym instrumentem akompaniującym rytmicznym we wszystkich okresach rozwoju muzyki.

Bubieńce lub janczary to tradycyjny idiofon, rodzaj dzwonka wykonanego z blachy lub stopu metalu, o okrągłym kształcie, z umieszczoną wewnątrz metalową kulką, która przy poruszaniu uderza w okrągłą obudowę dzwonka. Janczary wielkie zakładano koniom, drapieżnikom lub innym zwierzętom w celu identyfikacji. Były używane także podczas obrzędów i rytuałów, samodzielnie lub jako część innych idiofonów łączonych. Podkreślały rytm.

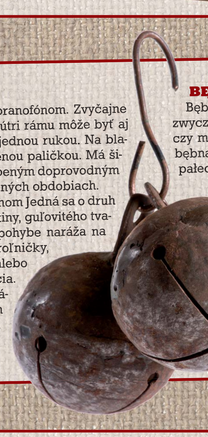

NINERA

Ninera je strunovým hudobným nástrojom – chordofónom, jeho struny sa rozoznievajú pomocou trenia dreveného kolieska o ne. Na rozdiel od huslí ninera nemá krk a sláčik je nahradený dreveným kolieskom, ktoré roztáča hráč pravou rukou pomocou kľuky. Špeciálnym klapkovým zariadením sa pomocou klávesov ovládaných prstami ľavej ruky struny skracujú. Tvar trupu nie je stanovený a mení sa v závislosti na výrobcovi a regionálnych špecifikách.

Prvé záznamy o ninere pochádzajú z 10. storočia z oblasti západnej Európy. V tom čase bol nástroj oveľa väčší – nazýval sa Organistrum. Hrali na ňom dvaja hráči, pričom jeden otáčal kľukou a druhý stláčal klávesy. Najdlhšie sa ninera zachovala v tradičnej hudbe pyrenejského polostrova, avšak aj v inštrumentári karpatskej proveniencie (Čechy, Poľsko, Ukrajina, Rumunsko, Slovensko). Najstaršou ninerou z nášho územia je nástroj pôvodom z Levoče z obdobia 14.st., jeho originál je uložený v Popradskom múzeu. V iných múzeách (Košice, Michalovce a i.) máme uložené exempláre, ktoré sa používali ešte v 20. st.

LIRA KORBOWA

Lira korbowa to strunowy instrument muzyczny – chordofon, którego struny wydają dźwięk przy pocieraniu drewnianym kołem. W odróżnieniu od skrzypiec lira korbowa nie ma szyjki, a zamiast smyczka ma drewniane koło, które podczas gry wprawia się w ruch prawą ręką za pomocą korby. Struny skraca się dzięki specjalnemu urządzeniu z klawiszami naciskanymi palcami lewej ręki. Kształt pudła nie jest ściśle określony i może się różnić w zależności od producenta i specyfiki regionu.

Pierwsze wzmianki na temat liry korbowej pochodzą z X wieku z obszaru Europy Zachodniej. Wówczas to instrument ten był znacznie większy i nosił nazwę organistrum. Grały na nim dwie osoby, jedna obracała korbę, druga zaś naciskała klawisze. Najdłużej lira korbowa zachowała się w tradycyjnej muzyce Półwyspu Iberyjskiego, a także w instrumentarium pochodzenia karpackiego (Czechy, Polska, Ukraina, Rumunia, Słowacja). Najstarsza lira korbowa z naszego obszaru pochodzi z Lewoczy z XIV wieku, a jej oryginał znajduje się w Muzeum Popradzkim. Inne muzea (Koszyce, Michalovce i inne) posiadają egzemplarze, które były używane jeszcze w XX wieku.

VIOLA DA GAMBA

Je sláčikovým hudobným nástrojom, ktorý bol veľmi využívaný a obľúbený v období renesancie a baroka. Poznáme jej viaceré typy, podoby i ladenia – diskantové, altové, tenorové, basové, subbasové. Viola da gamba sa využívala pri sólovej i ansamblovej hre, veľmi často ako základ pre basso continuo. Do polovice 18.-teho st. to bol jeden z najobľúbenejších hudobných nástrojov. Neskôr sa jej postavenie v inštrumentári strácalo z dôvodu využívania modernejších nástrojov a zmeny obsadenia orchestra. Gamba znamená v taliančine „noha", čo evokuje spôsob držania nástroja – väčšia da gamba medzi kolenami, menšia da gamba na kolene. Charakteristickými znakmi Ioly da gamba je plochá rezonančná doska sklonená k hmatníku, rezonančné otvory v tvare C a črevovoé pražce oviazané okolo hmatníka. Zvyčajne mala 6 strún (v renesancii 5) kvartovo – terciovo ladených.

VIOLA DA GAMBA

Jest to instrument smyczkowy, który był szeroko rozpowszechniony w okresie renesansu i baroku. Znanych jest kilka rodzajów violi, różne odmiany i stroje – dyszkantowe, altowe, tenorowe, basowe, subbasowe. Viola da gamba była używana podczas gry solowej i zespołowej, bardzo często była podstawą basso continuo. Do połowy XVIII wieku był to jeden z najpopularniejszych instrumentów muzycznych. Z czasem jej rola coraz bardziej malała z powodu wykorzystania nowocześniejszych instrumentów i zmiany obsady orkiestrowej. Gamba oznacza z włoskiego nogę i wskazuje na sposób trzymania instrumentu – większa viola da gamba jest trzymana między kolanami, mniejsza na kolanie. Cechą charakterystyczną violi da gamba jest płaska płyta rezonansowa nachylona ku szyjce, otwory rezonansowe w kształcie C i jelitowe progi zawiązywane wokół podstrunnicy. Zwykle miała 6 strun (w renesansie 5) strojonych w kwartach i tercjach.

FIDULA (VIELLA, VIUOLA)

Fidula (viella, viuola) je stredovekým sláčikovým hudobným nástrojom, bol jedným z najobľúbenejších hudobných nástrojov stredovekej hudby. Pochádza pravdepodobne z prostredia hudobnej kultúry francúzsko-talianskej. Jedná sa v podstate o stredoveké husle. Bola používaná k doprovodu spevu, ako aj k tanečnej hudbe. Má 4 alebo 5 strún, pričom piata struna zvykla byť bourdónová. Tým že je hmatník ploskejší ako v prípade dnešných huslí, fidula umožňovala hrať súčasne na troch strunách. Držala sa buď na kolenách, alebo neskôr na ramene. Jej spodná časť bola vydlabaná z jedného kusa dreva a zvykla mať oválny tvar.

FIDEL (VIELLA, VIUOLA)

Fidel (viella, viuola) to średniowieczny instrument smyczkowy, jeden z najpopularniejszych instrumentów muzyki średniowiecznej. Wywodzi się prawdopodobnie z francusko-włoskiej kultury muzycznej. W zasadzie są to średniowieczne skrzypce. Fidel była używana jako instrument akompaniujący śpiewowi i używany w muzyce do tańca. Ma 4 lub 5 strun, z których piąta zwykle była burdonowa. Ponieważ podstrunnica jest bardziej spłaszczona niż we współczesnych skrzypcach, fidel umożliwiała grę na trzech strunach jednocześnie. Podczas gry była trzymana na kolanach, a później na ramieniu. Spód instrumentu był wydrążony z jednego kawałka drewna i zwykle miał owalny kształt.

Interreg Poľsko-Slovensko
Európska únia – Európsky fond regionálneho rozvoja
PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ

Projekt Bohatier z Maglovca č.: INT/EK/PO/1/III/A/0245
spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja
v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2014-2020.

Projekt Bohatier z Maglovca nr: INT/EK/PO/1/III/A/0245
współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Republika Słowacka 2014-2020.